

Ülenurme Gümnaasium

**Õpilasuurimuse ja praktilise töö koostamise, kaitsmise ja
hindamise juhend**

Ülenurme 2025

Sisukord

Sissejuhatus	2
1. Õpilasuurimuse ja praktilise töö olemus ning eesmärk	3
2. Õpilasuurimuse ja praktilise töö etapid ja ajakava	4
2.1. Teema valik ja ajakava	4
2.2. Töö etapid	5
3. Õpilasuurimuste ja praktiliste tööde liigid ja nende struktuur	6
3.1. Õpilasuurimus	6
3.2. Praktiline töö	7
3.3. Töö struktuur	8
4. Protsessis osalejad ja nende ülesanded	9
5. Õpilasuurimuse ja praktilise töö esitamine ja kaitsmine	12
6. Õpilasuurimuse ja praktilise töö hindamise põhimõtted	13
Kasutatud kirjandus	14
LISA 1. Õpilase avaldus õpilasuurimuse või praktilise töö kohta	14
LISA 2. Sissejuhatus näide	16
LISA 3. Ettevalmistus töö avalikuks esitlemiseks	16

Sissejuhatus

Õpilasuurimuse ja praktilise töö eesmärgiks on arendada õpilase iseseisva töötamise ja koostöö oskust, allikakriitilisust, analüütilist mõtlemist ning loovat eneseväljendust. Õpilasuurimus või praktiline töö on juhendatud õppeprotsess, mille käigus õpilane kavandab töökäigu, viib läbi ning vormistab töö vastavalt töö eesmärkidest, teoreetilisest taustast ja töö sisust. Õpilasuurimuseks ja praktiliseks tööks võivad olla uurimus, teos, õpilasfirma, tehnoloogiline lahendus, õppematerjal või projekt.

Käesolev „Õpilasuurimuse ja praktilise töö koostamise, kaitsmise ja hindamise juhend“ annab ülevaate õpilasuurimuste ja praktiliste tööde tegemise korraldusest, tööde koostamisest ja hindamisest Ülenurme Gümnaasiumis. Selle juhendi eesmärk on toetada õpilasuurimuse ja praktilise töö protsessis osalejaid.

Juhend jaguneb kuueks osaks. Esiteks tutvustatakse õpilasuurimuse ja praktilise töö tegemise üldist korraldust. Teises peatükis kirjeldatakse töö ajakava, teema valikut ja etappe, kolmandas tööde liike ja nende struktuuri. Seejärel kirjeldatakse protsessis osalejaid ja nende ülesandeid. Viendas peatükis antakse ülevaade töö esitamisest ja kaitsmisest ning lõpetuseks selgitatakse hindamise põhimõtteid. Lisades on esitatud hindamismatriksid ning muud õpilast toetavad materjalid.

1. Õpilasuurimuse ja praktilise töö olemus ning eesmärk

Vastavalt põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele (2022) tuleb gümnaasiumis sooritada õpilasuurimus või praktiline töö. “Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord” (2013) § 2 sätestab, et:

- 1) uuritava probleemi või loodava praktilise töö kohta taustinformatsiooni ja andmete kogumise ja analüüsimise oskus;
- 2) teoreetiliste teadmiste praktilise rakendamise oskus;
- 3) töö eesmärgi ja probleemile vastavate uurimisküsimuste sõnastamise ning sobiva meetodi ja analüüsivahendite valimise ja rakendamise oskus;
- 4) tegevuse ajalise kavandamise ja kavandatu järgimise oskus;
- 5) teadusteksti koostamise (eelkõige õpilasuurimuse puhul) oskus;
- 6) oma tegevuse ja töö analüüsimise oskus;
- 7) töö korrektse vormistamise oskus;
- 8) kokkuvõtte ja resümee koostamise oskus;
- 9) töö kaitsmise oskus.

Ülenurme Gümnaasiumi õppekava (2019) alusel on välja toodud õpilasuurimuse ja praktilise töö üldsätted ja korraldamise põhimõtted:

- 1) õpilasuurimusi ja praktilisi töid saab ette valmistada kõikides gümnaasiumi riiklikus õppekavas esitatud temavaldkondades;
- 2) õpilase minimaalse kohustusliku õppekoormuse hulka arvatakse valikkursusena õpilasuurimuse või praktilise töö kirjutamine, mis hõlmab kaht kursust;
- 3) õpilasuurimus või praktiline töö valmib üldjuhul 11. klassis juhendaja ja õppenõustaja poolt juhendatud 2 kursuse jooksul ning kaitstakse sama õppeaasta kevadel.

Õpilasuurimuse või praktilise töö võib lugeda sooritatuks, kui õpilane on osalenud ja saavutanud märkimisväärse koha üleriigilisel või rahvusvahelisel õpilasuurimistööde konkursil (näiteks Archimedese Eesti õpilaste teadustööde riiklik konkurss jne).

2. Õpilasuurimuse ja praktilise töö etapid ja ajakava

2.1. Teema valik ja ajakava

10. klassis toimub “Uurimistöö aluste” kursus, mille eesmärk on toetada õpilasuurimuse või praktilise töö kirjutamist. 10. klassis on kõik õpilased valinud oma töö teema ja juhendaja. Juhendaja ja teema valik kinnitatakse juhendaja allkirjastatud avaldusega, mille õpilane esitab õppenõustajale. Kursuse jooksul õpilane omandab põhiteadmised töö struktuuri, meetodite, töö etappide ning viitamise kohta. Kursuse osana valmivad koos juhendajaga töö kalenderplaan, sissejuhatus, teoreetiline peatükk ning alustatakse metoodikaga.

Õpilasuurimus või praktiline töö valmib 11. klassis (Ülenurme Gümnaasiumi õppekava 2019). Õpilasuurimuste ja praktiliste tööde ajakava iga õppeaasta kohta kinnitab kooli direktor õppeaasta alguses käskkirjaga (Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord, 2013).

Teema valiku lihtsustamiseks esitavad Ülenurme Gümnaasiumi uurimis- ja praktiliste tööde juhendajad õppenõustajale teemad, millele nad ootavad juhendatavaid. Õpilane võib ka ise pöörduda juhendaja poole ja pakkuda välja oma teema. Kokkuleppel juhendajaga võib sama uurimistööd teha kahekesi ning praktilist tööd on lubatud teha kuni kolmekesi.

Õpilasfirma kui praktilise töö liikmete arv kinnitatakse koostöös õpilasfirma juhendajaga.

2.2. Töö etapid

2.2.1 Töö planeerimine, eesmärkide seadmine ja sissejuhatus

Töö planeerimine algab teema valimise ja ajakava koostamisega. Seejärel pannakse paika esialgne töö struktuur ning püstitatakse eesmärgid ja tulenevalt töö liigist uurimisküsimused või tööülesanded. Nende põhjal kirjutatakse töö sissejuhatus.

2.2.2 Teemakohase materjali kogumine

Õpilane otsib teemakohaseid materjale internetist, raamatutest ja teistest allikatest. Leitud materjalidega tutvudes on allikakriitiline. Huvipakkuvate materjalide põhjal on soovitatav koostada allikmaterjalide nimekiri koos vajalike viidetega (autor, pealkiri, internetiaadress jm). Õpilane koostab kirjanduse ülevaate, mis teeb kokkuvõtte selles valdkonnas varem tehtust ning annab tööle teoreetilise tausta.

2.2.3 Tööprotsessi läbimine ja kirjeldamine

Õpilane valmistab ette uurimuse või praktilise töö teostamise. Nii ettevalmistus kui ka teostamine dokumenteeritakse ning kirjeldatakse kasutatud metoodikat, praktilise töö puhul töö ettevalmistuse ja teostamise peatükkides.

2.2.4 Tulemuste esitamine ja analüüs

Õpilasuurimuse või praktilise töö tulemuste analüüs ja arutelu. Analüüsitakse saadud tulemusi ning tööprotsessi. Tuukse ka välja, mis tuli välja eriti hästi ja mida õpiti protsessi käigus.

2.2.5 Kokkuvõtte, resümee, kasutatud kirjandus ja lisad

Uurimuse kokkuvõtte peaks kajastama peatükkide järeldusi ja andma vastuse sissejuhatuses püstitatud põhiideele (-väitele). Resümee on võõrkeelne lühikokkuvõtte tööst. Kasutatud kirjanduses loetletakse kõik allikad, mida töös on kasutatud. Lisas või lisades esitatakse vajalik illustreeriv materjal. Lisadele tuleb tekstis viidata.

2.2.6 Töö viimistlemine

Õpilasuurimuse või praktilise töö kirjalik osa tuleb vormistada arvutis. Tähelepanu tuleb pöörata teksti keelele ja stiilile: sõnastus peab olema selge ja korrektne, järgides õigekirjareegleid. Õpilasuurimuses kasutatakse umbisikulist tegumoodi (nt *uuritakse*, *uuriti*) või kolmandat pööret (nt *töö autor uuris*). Praktilises töös võib kasutada ka mina-vormi, kui töö sisu seda nõuab. Töö peab olema vormistatud vastavalt Ülenurme Gümnaasiumi õpilastööde vormistamise ja viitamise juhendile (2023).

2.2.7 Õpilasuurimuse või praktilise töö kaitsmine

Õpilane esitab lühikese kokkuvõtte oma tööst: tutvustab teemat, töö eesmärki, annab lühikese ülevaate teoreetilisest taustast, kirjeldab tööprotsessi, toob välja järeldused, räägib, mida ta tööd tehes õppis ning vastab retsensendi ja kuulajate küsimustele. Kui töö on koostatud mitme õpilase poolt, siis osalevad kõik autorid kaitsmisel.

3. Õpilasuuringute ja praktiliste tööde liigid ja nende struktuur

3.1. Õpilasuuring

Õpilasuuring on õpilase või õpilaste poolt õppekava raames ette valmistatud kirjalik töö. Õpilasuuringus põhjendatakse teema valikut, antakse ülevaade uurimuse taustast, püstitatakse uurimisküsimused, põhjendatakse meetodi valikut, kajastatakse andmeid ja tõendusmaterjali kogumist, kirjeldatakse tulemusi ning esitatakse tulemuste analüüs, järeldused ja kokkuvõte, kasutatud allikate loetelu ning resüme eesti ja võõrkeeles. Õpilasuuringus kajastatakse õpilase uurimistulemusi ja seisukohti ning ei piirdata üksnes refereerimisega. Õpilasuuring peab olema argumenteeritud ja faktipõhine ning autor peab allikakriitiliselt lähenema kasutatud materjalidele. Töös tuleb järgida kasutatud metoodika rakendamist ning välja tooma, kas eesmärk saavutati ning millised olid olulisemad tulemused. Järeldused peavad olema põhjendatud, üheselt arusaadavad ning tulenema töös sisalduvast analüüsist. Autor peab kriitiliselt käsitlema nii enda kui ka olemasolevaid seisukohti ning kõik esitatud väited peavad olema argumenteeritud ja toetuma faktidele. Uurimuslik töö peab andma vastuse, kas autori poolt püstitatud eesmärk saavutati ja milliseid tulemusi andis iga eesmärgist tulenevalt püstitatud ülesanne. Järeldused peavad tulenema töös sisalduvast analüüsist ning olema argumenteeritud.

Õpilasuuringu tegemisega saavutab õpilane järgmised eesmärgid:

- 1) seab töö eesmärgi, sõnastab uurimisküsimuse ja/või hüpoteesi ning vastutab ülesande elluviimise eest;
- 2) planeerib ja korraldab lihtsamaid uuringuid;
- 3) planeerib õpilasuuringu koostamist;
- 4) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist;
- 5) kasutab erinevaid teabeallikaid ning hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot;
- 6) teab põhilisi andmete kogumise, töötlemise ning analüüsimise meetodeid ning kasutab töö jaoks sobivaid;
- 7) teeb töö tulemustest kokkuvõtte ja koostab võõrkeelse resüme;
- 8) vormistab arvutil õpilasuuringu;
- 9) esitab, hindab ja põhjendab õpilasuuringu tulemusi kaitsmisel.

3.2. Praktiline töö

Praktiline töö on õpilase või õpilaste poolt loodud teos, õpilasfirma, tehnoloogiline lahendus, õppematerjal või projekt ja selle kirjalik kokkuvõte. Kirjalik kokkuvõte kirjeldab töö eesmärki ja aktuaalsust, teoreetilist tausta, töö kavandamist, tööprotsessi, töö tulemust ning analüüsib töö praktilist osa.

Praktilise töö tegemisega saavutab õpilane järgmised eesmärgid:

- 1) seab töö eesmärgid ja sõnastab ülesandeid;
- 2) vastutab töö praktilise tulemuse eest;
- 3) planeerib praktilise töö koostamist;
- 4) kasutab teabeallikaid ning hindab kriitiliselt neis sisalduvat infot;
- 5) kirjeldab töövõtteid ja tööprotsessi;
- 6) vormistab arvutil praktilise töö kirjaliku osa;
- 7) teeb töö tulemustest kokkuvõtte ja koostab võrkeelse resümees;
- 8) esitab, hindab ja põhjendab kaitsmisel praktilise töö tulemusi.

Praktiline töö võib olla õpilase või õpilaste loodud:

- teos – eeldab teose kavandamist, valmistamist, eksperdilt tagasiside saamist ning selle põhjal eneseanalüüsi kirjutamist. Teos võib olla muusikaline, kirjanduslik või kunstiline looming, näiteks film, maal, kunstiteos, luulekogu, proosapala, muusikateos jne, aga ka mõni ese. Kavandamise kirjeldus sisaldab ajakulu arvestust ja töö liigist tulenevalt materjalikulu arvestust, maksumust ning teostuse kirjelduses vajalike töö- ja ohutusvõtete kirjeldusi. Omaloomingu puhul on tähtis kunstiline väärtus ja teema olulisus, (tarbe)eseme puhul on tähtis ka saadav kasu eseme tegemisest.
- projekt – kindla eesmärgi ja ulatusega terviklik töö(ülesanne) vm ettevõtmine. Projekt algab kirjalikult vormistatud kavandamisest, millele järgnevad projekti läbiviimine, tulemuse kirjeldamine ning projekti analüüs. Projektiks võib olla näiteks kontserdi, võistluse, teemapäeva, õppekäigu, konverentsi, näituse vms korraldamine. Projekt pakub hea võimaluse valitud teemadel viia ellu oma ideid üksi või koos kaaslastega. Projekt annab projektijuhtimise kogemuse, juhtimis- ja meeskonnatöö kogemuse, algteadmised eelarve koostamisest jpm.
- õpilasfirma – idee leidmine, juhtide ja nime valimine, äriplaani koostamine, õpilasfirma registreerimine, õpilasfirma tegutsemine, õpilasfirma lõpetamine ja lõpparuande koostamine, õpilasfirma esitlus;

- tehnoloogiline lahendus – infotehnoloogiline, arhitektuurne jms tehnoloogiline lahendus, nagu näiteks veebilehekülg, arvutimäng, õppekeskkond;
- õppematerjal – töölehed, õppemängud, audio-, audiovisuaalne ja/või elektrooniline õppematerjal, ülesannete, tekstide, temaatiliste piltide kogu jms.

Praktilise töö põhiliseks ja kõige tähtsamaks osaks on töö tulemus, mis peab olema terviklik.

3.3. Töö struktuur

Õpilasuurimuse ja praktilise töö etappide täpne sisu ja vorm sõltub valitud töö teemast ja formaadist. Õpilasuurimuse ja praktilise töö koostamisel lähtutakse käesolevast juhendist. Üldjuhul on töö kogu maht ilma lisadeta 15-30 lehekülge.

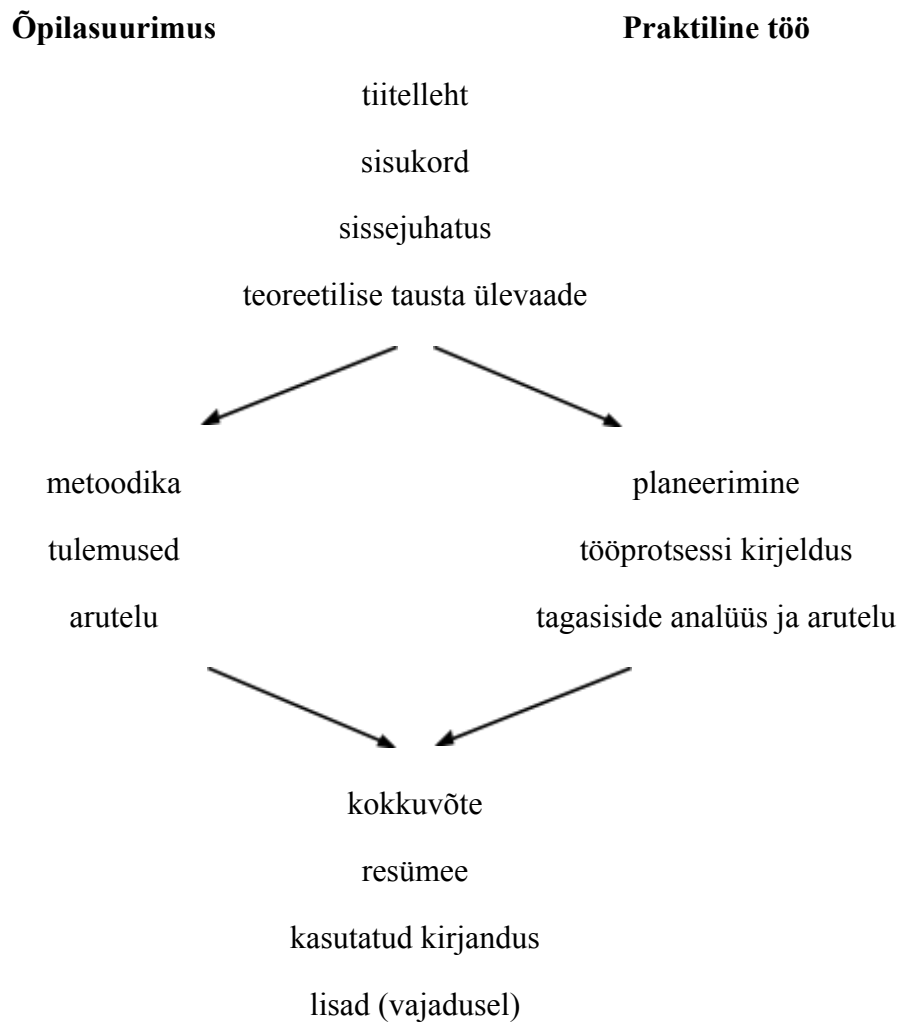
Töö põhikomponentide järjestus:

- tiitelleht (lehekülg 1, kuid jäetakse märkimata);
- sisukord;
- sissejuhatus;
- teoreetiline taust;
- tööprotsess ja tulemused – metoodika (praktilise töö puhul töö planeerimise kirjeldus), tulemused: analüüs ja arutelu (iga peatükki alustatakse uuel lehel);
- kokkuvõtte emakeeles ja võõrkeeles (alustatakse uuel lehel);
- kasutatud kirjandus (alustatakse uuel lehel);
- lisad (alustatakse uuel lehel, iga lisa eraldi).

Sisukorra, sissejuhatus, kokkuvõtte ja kasutatud kirjanduse ette jaotise numbrit ei kirjutata.

Töö kirjaliku osa ülesehitust võib koostöös juhendajaga muuta, kui see on otstarbekas arvestades töö iseloomu. Seejuures tuleb tagada, et pärast muutmist töö vastaks kõigile hindamisjuhendis ja käesolevas juhendis toodud nõuetele. Ülevaate levinumatest vigadest saab Eesti Teadusagentuuri (*s.a.*) koostatud kokkuvõttest.

Õpilasuurimuse ja praktilise töö kirjalik osa on välja toodud joonisel 1.

Joonis 1. Töö ülesehituse lihtsustatud skeem

Tööprotsessi kirjeldamisel on oluline, et esitataks täpne ülevaade tegeliku töö sisust ja mahust, kuivõrd see peegeldab õpilase sisulist panust töösse. Tööprotsessi kirjelduses on vajalik kirjeldada ka tööjaotust, kui tööd koostab kaks või rohkem õpilast.

4. Protsessis osalejad ja nende ülesanded

Õpilane:

- õpib suhtlema juhendajaga ning arvestab asjakohase kriitikaga;
- koostab töö tähtajalise tegevuskava;
- töötab iseseisvalt erinevate materjalide, allikate ja töövahenditega, sh elektrooniline teabeotsing ning leiab vajaliku info ja analüüsib seda kriitiliselt;
- õpib tundma ja oskab kasutada oma õpilasuurimuseks vajalike lähteandmete kogumise meetodeid (vaatlus, eksperiment, küsitlus, interpretatsioon, kogemuste üldistamine jt);
- õpib kasutama praktilise töö teostamiseks vajalikke vahendeid ning omandab töövõtteid;
- järgib tööohutuse nõudeid;
- töötleb andmeid sobivate meetoditega;
- analüüsib uurimistulemusi sobivate meetoditega (võrdlemine, reastamine, analüüs, süntees, üldistamine jt);
- teostab praktilise töö läbiviimise eneseanalüüsi;
- vormistab töö Ülenurme Gümnaasiumi õpilastööde vormistamise ja viitamise juhendi järgi;
- esitab ja kaitseb oma uurimistulemusi või praktilist tööd nii suuliselt kui ka kirjalikult.

Juhendaja:

- on tugi, kriitik ja suunaja;
- aitab teema valikul ja selle piiritlemisel;
- aitab koostada kalenderplaani;
- aitab materjali leidmisel ning valimisel;
- aitab uurimisküsimuse, probleemi ja hüpoteeside püstitamisel, praktilise töö puhul tööülesannete paika panemisel;
- aitab valida ja tutvustab õiget metoodikat ja töövõtteid;
- jälgib ja kontrollib töö tegemise käiku, ohutusnõudeid;
- suunab ja kontrollib töö sisulist, praktilist ja kirjalikku vormistamist;
- aitab tagasiside küsimisel;
- vajadusel abistab tehnilise poole pealt (printimine, töövahendid jms);
- hindab õpilase tööprotsessi.

Juhendaja ei ole töö autor ega toimetaja. Tema roll on juhtida tähelepanu töö sisulistele puudustele. Töö andmete ja viidete õigsuse ning vormistuse eest vastutab õpilane. Koolivälise juhendaja puhul peab olema kaasjuhendaja koolist.

Õppenõustaja:

- määrab õppeaasta alguses kaitsmiste kuupäevad ning tööde esitamise tähtajad;
- korraldab õpetajate seas teemakorje;
- haldab ja koordineerib UPT kirjutamiskursusi;
- määrab koostöös juhendajaga retsensendid ning edastab tööd neile retsenseerimiseks;
- koostab kaitsmiste ajakava ning kaitsmiskomisjoni;
- tutvustab õpilastele, juhendajatele ja retsensentidele kaitsmise korda;
- arhiveerib kaitstud tööde kirjalikud osad ning lisab tööde andmed andmebaasi.

Retsensent:

- tutvub töö tulemiga, see tähendab loeb läbi kirjaliku osa ning praktilise töö puhul näeb praktilist osa kas oma silmaga või selle võimaluse puudumisel salvestiselt;
- jälgib, kuidas on töö autor järginud töö kirjutamise reeglistikku;
- annab tagasisidet töö sisu ja (aktuaalsuse) tähtsuse kohta;
- hindab tööprotsessi lõpptulemust hindamismaatriksi järgi;
- tagasisides (ka kriitikas) tuleb hinnata töös esitatud seisukohti;
- edastab juhendajale ja õppenõustajale sõnalise vabas vormis retsensiooni, hindamismaatriksi koos vajalike põhjenduste ja punktidega ning küsimused autorile.

Kaitsmiskomisjon:

- loeb läbi kaitsmisele esitatud tööd;
- tutvub tööde retsensioonide ja juhendajate hinnangutega;
- hindab kaitsmist vastavalt kaitsmiskomisjoni hindamismaatriksile.

Klassijuhataja:

- sisestab kaitsmise tulemused Stuudiumisse;
- omab ülevaadet õpilaste valitud teemadest ja juhendajatest.

5. Õpilasuurimuse ja praktilise töö esitamine ja kaitsmine

Töö kaitsmisel osalevad kaitsmiskomisjon, töö autor, retsensent ja juhendaja. Selleks, et tööd saaks kaitsta, peab juhendaja lubama töö kaitsmisele ja andma sellele omapoolse hinnangu.

Õpilasuurimuse või praktilise töö esitamise tähtaeg õppenõustajale on 9 päeva enne kaitsmist. Juhendaja esitab töö digitaalselt ja reeglina PDF-vormingus. Töö faili pealkirjaks on õpilase ees- ja perekonnanimi. Järgmisel tööpäeval edastab õppenõustaja töö retsensendile.

Juhendaja esitab oma hinnangu õppenõustajale hiljemalt 3 päeva pärast töö esitamist.

Retsensent peab esitama juhendajale ja õppenõustajale oma retsensiooni koos küsimustega hiljemalt 2 tööpäeva enne kaitsmist. Retsensioonis peab olema hindamismatriks koos vajalike põhjenduste ja punktidega, sõnaline vabas vormis retsensioon (kantakse kaitsmisel ette) ja küsimused kaitsjale.

Töö kaitsmise aeg on kuni 30 minutit. Kaitsmine toimub järgmiste etappidena:

1. autori ettekanne (~7 min);
2. retsensendi ettekanne (5 min);
3. retsensendi küsimustele vastamine;
4. kaitsmiskomisjoni ja kuulajate küsimustele vastamine;
5. juhendaja hinnang.

Töö kaitsmisel peaks selguma:

- töö teema ja selle valiku põhjendus;
- töö eesmärk, ülesanded;
- püstitatud hüpotees(id)/tööülesanded;
- töö teoreetilise osa lühiülevaade;
- uurimise meetodika / tööprotsessi planeerimine, praktilise töö puhul tööprotsessi kirjeldus;
- milliste tulemusteni jõuti ja eneseanalüüs;
- kokkuvõtte põhitulemustest.

Kaitsekõne ei ole oma töö mahalugemine. Esitlus tuleks teha kuulajatele võimalikult lihtsaks, lühidaks ja huvitavaks.

6. Õpilasuurimuse ja praktilise töö hindamise põhimõtted

Hindamisel tuleks arvestada töö uurimuslikkust, originaalsust, terviklikkust ja sisulist poolt ning vormistuslikku korrektsust. Samuti hinnatakse õpilase esinemist kaitsmisel ja tema panust tööprotsessi.

Sisuline pool:

- kas töö vastab teemale ja on aktuaalne;
- kuivõrd ollakse kursis kirjandusega ja valdkonnas eelnevalt tehtuga;
- kas teoreetilised tõekspidamised on välja toodud ja seostatud hiljem analüüsiga või praktilise poolega;
- kas valitud uurimismeetod või kavandatu õigustas ennast;
- kui põhjendatud on autori järeldused ja tõlgendused ning kas need kasvavad välja materjalist;
- kas töö on terviklik ja kas töö liigendus on asjakohane.

Vormistuslik korrektsus:

- kas töö üldine vormistus on korrektne ja vastab Ülenurme Gümnaasiumi õpilastööde vormistamise ja viitamise nõuetele;
- kas viitamine on ühtne kogu töö jooksul;
- kas allikate nimekiri vastab nõuetele ja ühildub teksti viidetega.

Hinnatakse 100 punkti süsteemis:

90-100 punkti – hinne 5

75-89 punkti – hinne 4

50-74 punkti – hinne 3

Juhendaja saab anda kuni maksimaalselt 20 punkti, retsensent 60 punkti ja kaitsmiskomisjon 20 punkti. Retsensendil ja kaitsmiskomisjonil on õigus tööd mitte hinnata või hinnata madalamalt, kui selgub, et töös on esitatud võõraid mõtteid ilma neile viitamata või on viidatud ebakorrektselt.

Kasutatud kirjandus

Eesti Teadusagentuur *s.a.* Soovitusi edukaks osalemiseks. Kättesaadav: <https://etag.ee/tegevused/konkursid/opilaste-teadustoode-konkurss/nb-soovitusi-edukaks-osalemiseks/> (26.10.2022).

Põhikooli- ja gümnaasiumiseadus 2022. Riigi Teataja I osa. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/116042021007#para31lg8> (31.08.2022).

Õpilasuurimuse ja praktilise töö ettevalmistamise ning hindamise tingimused ja kord 2013. Riigi Teataja I osa. Kättesaadav: <https://www.riigiteataja.ee/akt/103092013014> (23.08.2022).

Ülenurme Gümnaasiumi õppekava 2019. Ülenurme Gümnaasium. Kättesaadav: https://www.yle.edu.ee/wp-content/uploads/2019/11/%c3%9cG_OK_yldosa_2019_kinnitatud.pdf (23.08.2022).

LISA 1. Õpilase avaldus õpilasuurimuse või praktilise töö kohta

Nimi

Klass

Töö liik (õpilasuurimus või praktiline töö):

.....

Teema (või selgitav pealkiri)

.....

.....

.....

Individuaalne või rühmatöö (õpilaste nimed, kellega koos tehakse):

.....

.....

Juhendaja(te) (nimi, kuupäev, allkiri)

Õpilane (kuupäev, allkiri)

LISA 2. Sissejuhatuse näide

Sissejuhatus

Sageli kuuleb meediast väiteid nagu valitseks Eesti sündimuses erandlik olukord, sest naised sünnitavad järjest hilisemas eas. Tõusnud on.....

Uurimistöö eesmärgiks oli teada saada, ... Samuti soovis.... Üks töö eesmärkidest oli ...

Uurimisküsimused:

1. ...

2. ...

Tuginedes kirjandusele, uuringutele, statistikaameti andmetele ja töö autori tähelepanekutele püstitati järgnevad hüpoteesid:

1. ...

2. ...

Uurimistöö on jaotatud neljaks suuremaks peatükiks. Esimeses peatükis ...

Märksõnad: pereplaneerimine, sündimus, abort

LISA 3. Ettevalmistus töö avalikuks esitlemiseks

Enne töö avalikku esitlemist tuleb läbi mõelda esinemise struktuur, vajalikud vahendid näitlikustamiseks ja kellele esitletakse.

Esinemise struktuur:

- pöördu kuulajate poole;
- tutvusta ennast, kui komisjoni esimees seda pole teinud;
- põhjenda teemavalikut;
- töö eesmärkide, uurimisküsimuste, (hüpoteeside,) praktilise töö puhul tööülesannete tutvustus;
- tee lühike ülevaade töö teoreetilisest taustast;
- selgita kuidas ja mida sa tegid, mis tulemusteni jõudsid;
- tee lühikokkuvõtte räägitust;
- täna kuulajaid.

Esitluse näitlikustamine

Esitluse näitlikustamise ülesandeks on ilmestada ja mitmekesistada tutvustust. Näitvahendid peavad olema korrektsed, arusaadavad ja esitlusega otseselt seotud.

Töö tutvustuse võib üles ehitada teesidena. Kindlasti tuleb rõhutada uuritud probleemi ja töö eesmärki, tutvustada kasutatud meetodeid ning tuua välja olulisemad tulemused, kindlasti tuleb vastata ka retsensioonis välja toodud probleemidele.

Tehniliste vahendite kasutamise eesmärgid:

- koondada kuulajate tähelepanu;
- rõhutada suulist sõnumit;
- suurendada kuulajate huvi;
- illustreerida ettekannet.

Ära kasuta tehnikat selleks, et...

- avaldada kuulajatele muljet eriti detailsete andmetega;
- vältida kontakti kuulajatega;
- esitada korraka rohkem kui ühte tähelepanu nõudvat objekti;
- esitada lihtsaid mõtteid, mida on võimalik ka suuliselt esitada.

Efektiiivse slaidi kujundamine

Eesmärgiks ei ole mitte võimalikult rohkete andmete esitamine või slaidi pinna täitmine, vaid kuulajate huvi ja arusaamise suurendamine. Seetõttu järgi alltoodud juhiseid.

- Üks slaid = üks põhiidee.
- Kõik esitluses olev (taust, illustratsioonid, tekst) peab olema vastavuses teemaga.
- Ühel slaidil maksimaalselt 6 rida teksti, ühes reas maksimaalselt 6 sõna; tabeli puhul ühel slaidil maksimaalselt 30 arvu.
- "Birna habemeajamise reegel" – mitte tuua silme ette enam kui te suudaksite kiirteel täis kiirusega kihutades mingilt reklaamilt tähele panna.
- Pealkirja optimaalne suurus 32-72 punkti, tekstil 28 punkti (arvesta kuulajate kaugusega ekraanist!).
- Vali kirjatüüp, mida on hea lugeda, väldi uudseid ning "põnevaid" tüüpe, ühel slaidil üks stiil.
- Väldi suurtähtedes kirja.
- Vasakpoolse joondusega tekst on kõige paremini loetav.

- Kasuta mõõdukalt animatsioone ja slaidide vaheldumise efekte – vastasel juhul hõivavad need kogu vaatajate tähelepanu...
- Reegel on lihtsus. See, et me oskame, ei tähenda veel seda, et me peame.
- Ühel slaidil mitte üle ühe illustratsiooni.
- Ära unusta avaslaidil välja tuua ka enda (koostaja) nime, koostamise aega ja kohta.

Vt õpilastele mõeldud Ingrid Maadvere õppevideot slaidietekande kohta – <https://youtu.be/d58hKTnMn-A>

Posterettekanne

Stendil esitatakse olulisim info töö kohta. Postri soovituslikud mõõdud on 594x 841 mm (formaat A1, mahutab 8 A4 lehte). Kirja suurus peab olema selline, et tekst oleks loetav vähemalt 1,5m kauguselt. See tähendab, et kirja suurus on vähemalt 22 punkti. Soovitav on lisada jooniseid ja/või tabeleid ja muud illustreerivat materjali.

Ettekande esitleja seisab üldjuhul oma posterettekande kõrval, et oleks võimalik saada täpsustusi või diskussiooni arendada. Teadusliku postri eesmärk on esitleda tööd auditooriumile, kes võib ruumis ringi liikuda. Poster võib toetada konkreetset ettekannet, aga võib olla koostatud ka eraldi vaadeldavana.

Joonis 1. Posterettekande näidis